

NÂNG CAO VAI TRÒ CỦA CẤP ỦY CƠ SỞ TRONG LÃNH ĐẠO XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH, KẾ HOẠCH THỰC HIỆN CÁC CHƯƠNG TRÌNH MỤC TIÊU QUỐC GIA Ở TỈNH ĐIỆN BIÊN

LÊ TIẾN DŨNG
Trường Chính trị tỉnh Điện Biên

Nhận bài ngày 15/8/2026. Sửa chữa xong 15/9/2026. Duyệt đăng 22/9/2026.

Abstract

National target programs are major policy initiatives of the Party and the State aimed at promoting socioeconomic development, sustainable poverty reduction, new rural development, and development in ethnic minority and mountainous areas. Drawing on experience in Dien Bien province during 2021–2025, this article examines the achievements and limitations of grassroots Party committees in leading the formulation of programs and plans to implement national target programs. It also proposes measures to strengthen these committees' role and accountability. Key priorities include renewing approaches to leadership, strengthening the accountability of committee heads, translating policy orientations into concrete actions suited to local conditions, aligning plans with available resources and intended outcomes, encouraging public participation, strengthening inspection and oversight, and advancing digital transformation.

Keywords: Dien Bien, grassroots Party committees, leadership methods, national target programs, plans, programs.

1. Đặt vấn đề

Các Chương trình mục tiêu quốc gia (CTMTQG) là một trong những công cụ quan trọng để Nhà nước tập trung nguồn lực giải quyết những vấn đề có tính chiến lược đối với phát triển kinh tế - xã hội, nhất là giảm nghèo, xây dựng nông thôn mới và phát triển vùng đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS), miền núi. Để chủ trương, chính sách đi vào cuộc sống, việc xây dựng chương trình, kế hoạch ở địa phương có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Đây không chỉ là khâu cụ thể hóa các mục tiêu, nhiệm vụ của Trung ương và cấp trên mà còn là quá trình lựa chọn vấn đề ưu tiên, xác định nguồn lực, phân công trách nhiệm và thiết lập cơ chế kiểm tra, giám sát phù hợp với từng địa bàn (Quốc hội, 2021b).

Tại tỉnh Điện Biên, đặc điểm địa hình miền núi, địa bàn rộng, điều kiện kinh tế - xã hội còn nhiều khó khăn, tỷ lệ đồng bào DTTS cao và sự khác biệt giữa các khu vực đặt ra yêu cầu cao đối với năng lực lãnh đạo của cấp ủy cơ sở. Thực tiễn giai đoạn 2021-2025 cho thấy, cấp ủy cơ sở đã chủ động bám sát chủ trương, nghị quyết của Trung ương và cấp trên, tổ chức quán triệt và cụ thể hóa thành nghị quyết, chương trình, kế hoạch phù hợp với nhiệm vụ chính trị của địa phương. Tuy nhiên, chất lượng xây dựng văn bản giữa các địa phương chưa đồng đều. Một số nơi mới dừng ở việc ban hành văn bản định hướng chung; một số nghị quyết, kế hoạch còn thiếu chỉ tiêu cụ thể, chưa gắn chặt với nguồn lực và chưa dự báo đầy đủ những khó khăn phát sinh. Vì vậy, phát huy vai trò, trách nhiệm của cấp ủy cơ sở trong lãnh đạo xây dựng chương trình, kế hoạch thực hiện CTMTQG là yêu cầu cần thiết nhằm nâng cao hiệu lực lãnh đạo của Đảng, bảo đảm các chương trình được triển khai đúng mục tiêu, đúng đối tượng và tạo ra kết quả thực chất.

Email: dunglt@dienbien.edu.vn

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng và những kết quả chủ yếu

Trước hết, cấp ủy cơ sở ở Điện Biên đã thể hiện tính chủ động trong việc cụ thể hóa chủ trương của Trung ương và cấp trên. Trong giai đoạn 2021-2025, hệ thống văn bản của Trung ương tương đối đồng bộ, trong đó có Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 14/10/2021 về Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi (Thủ tướng Chính phủ, 2021); Quyết định số 90/QĐ-TTg ngày 18/01/2022 về Chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo bền vững (Thủ tướng Chính phủ, 2022a); Quyết định số 263/QĐ-TTg ngày 22/02/2022 về Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới (Thủ tướng Chính phủ, 2022b) và Nghị định số 27/2022/NĐ-CP ngày 19/4/2022 về cơ chế quản lý, tổ chức thực hiện các chương trình (Chính phủ, 2022). Đây là cơ sở chính trị, pháp lý để cấp ủy cơ sở lãnh đạo quá trình cụ thể hóa tại địa phương. Trên cơ sở đó, nhiều cấp ủy đã ban hành nghị quyết chuyên đề hoặc đưa nội dung CTMTQG vào nghị quyết lãnh đạo hằng năm, chương trình công tác và các kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội. Một số địa phương đã có nghị quyết gắn phát triển kinh tế - xã hội với giảm nghèo bền vững, phát triển vùng đồng bào DTTS và miền núi (Quốc hội, 2021a). Chẳng hạn, tài liệu nghiên cứu ghi nhận Nghị quyết số 18-NQ/HU ngày 31/5/2022 của Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Mường Chà; Nghị quyết số 21-NQ/HU ngày 01/4/2022 của Huyện ủy Điện Biên Đông và Nghị quyết số 13-NQ/HU ngày 04/3/2022 của Huyện ủy Tuần Giáo về phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi gắn với giảm nghèo bền vững, an sinh xã hội (Trường Chính trị tỉnh Điện Biên, 2026).

Thứ hai, nội dung các CTMTQG từng bước được cụ thể hóa vào kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, kế hoạch đầu tư công và chương trình công tác hằng năm. Nhiều địa phương xác định các chỉ tiêu cụ thể liên quan đến giảm nghèo, nước sạch, điện, giao thông, xây dựng nông thôn mới, đào tạo nghề và việc làm. Việc này góp phần chuyển các mục tiêu của CTMTQG từ định hướng chung thành nhiệm vụ cụ thể của địa phương.

Thứ ba, cấp ủy cơ sở đã quan tâm lãnh đạo việc phân công trách nhiệm giữa các tổ chức trong hệ thống chính trị. Theo tài liệu nghiên cứu, việc lãnh đạo thực hiện được đặt trong mối quan hệ giữa cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; chính quyền cụ thể hóa thành chương trình, đề án, kế hoạch; Mặt trận và các tổ chức chính trị - xã hội cụ thể hóa thành chương trình hoạt động, phong trào thi đua và tham gia vận động Nhân dân.

Thứ tư, một số địa phương đã chú trọng đưa người dân trở thành chủ thể tham gia chương trình. Việc thực hiện phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân thụ hưởng”, cùng với sự tham gia của Ban Thanh tra nhân dân và Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng, tạo điều kiện nâng cao tính công khai, minh bạch trong triển khai chương trình.

Thứ năm, công tác kiểm tra, giám sát và tổng kết thực tiễn từng bước được gắn với quá trình lãnh đạo. Một số cấp ủy phân công thành viên ban chỉ đạo, tổ chức kiểm tra thực tế, nắm bắt khó khăn và hướng dẫn người dân thực hiện đúng quy định. Việc sơ kết, tổng kết cũng bước đầu giúp nhận diện mô hình, cách làm hiệu quả để nhân rộng (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

Qua những kết quả nêu trên có thể thấy, cấp ủy cơ sở ở Điện Biên đã quan tâm rõ hơn đến việc đưa chủ trương vào nghị quyết, chương trình và kế hoạch cụ thể ở địa bàn dân cư.

2.2. Một số hạn chế

Bên cạnh kết quả đạt được, chất lượng lãnh đạo xây dựng chương trình, kế hoạch ở một số cơ sở còn hạn chế, cụ thể: 1) Quy mô và chất lượng nghị quyết, chương trình, kế hoạch chưa đồng đều: Có địa phương xây dựng tương đối đầy đủ các văn bản chuyên đề nhưng cũng có nơi chủ yếu ban hành văn bản khung. Một số nghị quyết còn nặng về định hướng, chưa thể hiện rõ cách thức tổ chức thực hiện, chưa lượng hóa đầy đủ chỉ tiêu và kết quả cần đạt; 2) Tính khả thi của một số chương trình, kế hoạch chưa cao: Một số mục tiêu chưa được đặt trong tương quan với khả năng huy động nguồn lực, năng lực cán bộ và điều kiện thực tế của địa bàn. Đối với những xã vùng sâu, vùng xa, địa hình chia cắt và

điều kiện kinh tế còn khó khăn, nếu xây dựng kế hoạch theo khuôn mẫu chung mà thiếu phân tích đặc thù sẽ khó bảo đảm tiến độ và hiệu quả; 3) Sự phối hợp giữa các chủ thể có lúc chưa thực sự đồng bộ: Khi quá trình xây dựng chương trình, kế hoạch thiếu trao đổi thường xuyên giữa cấp ủy, chính quyền, Mặt trận, đoàn thể và cơ quan chuyên môn, có thể dẫn tới chồng chéo chức năng hoặc bỏ sót nhiệm vụ; 4) Năng lực xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch của một bộ phận cán bộ cơ sở còn hạn chế: Đối với địa bàn miền núi, cán bộ phải xử lý đồng thời nhiều nhiệm vụ, trong khi yêu cầu của CTMTQG liên quan đến đầu tư, tài chính, đất đai, giảm nghèo, sinh kế, dân tộc, xây dựng nông thôn mới và các lĩnh vực chuyên môn khác. Vì vậy, nếu không được cập nhật kiến thức và kỹ năng thường xuyên thì khó bảo đảm chất lượng tham mưu, cụ thể hóa.

Từ thực tế đó, yêu cầu đặt ra không chỉ là có nghị quyết, có kế hoạch mà quan trọng hơn là các văn bản ấy phải giải quyết được vấn đề cụ thể của địa phương và tạo ra kết quả có thể kiểm chứng.

2.3. Một số giải pháp phát huy vai trò, trách nhiệm của cấp ủy cơ sở ở tỉnh Điện Biên

2.3.1. Nâng cao nhận thức và trách nhiệm chính trị của cấp ủy, nhất là người đứng đầu

Cấp ủy cơ sở cần xác định rõ lãnh đạo xây dựng chương trình, kế hoạch thực hiện CTMTQG là một nội dung trực tiếp thuộc trách nhiệm lãnh đạo của mình, không phải nhiệm vụ riêng của chính quyền hoặc cơ quan chuyên môn. Người đứng đầu cấp ủy phải trực tiếp chỉ đạo những nội dung quan trọng, nhất là xác định mục tiêu, nhiệm vụ trọng tâm, địa bàn ưu tiên, cơ chế phối hợp và trách nhiệm của từng tổ chức, cá nhân.

Việc quán triệt chủ trương cần chuyển từ truyền đạt văn bản sang làm rõ địa phương phải làm gì, làm cho ai, giải quyết vấn đề nào, bằng nguồn lực nào và đánh giá kết quả ra sao. Tài liệu nghiên cứu cũng xác định cần coi cấp ủy cơ sở là chủ thể lãnh đạo toàn diện việc xây dựng và tổ chức thực hiện chương trình, kế hoạch CTMTQG trên địa bàn.

Cùng với đó cần gắn trách nhiệm của người đứng đầu với chất lượng chương trình, kế hoạch và kết quả thực hiện. Những địa phương xây dựng được kế hoạch sát thực tế, tổ chức thực hiện hiệu quả cần được đánh giá, biểu dương; những trường hợp kế hoạch hình thức, thiếu khả thi hoặc chậm được điều chỉnh phải được làm rõ trách nhiệm.

2.3.2. Đổi mới cách thức cụ thể hóa chủ trương thành chương trình, kế hoạch sát thực tiễn

Đây là giải pháp có ý nghĩa then chốt. Cấp ủy cơ sở không nên chỉ “dịch” các chỉ tiêu của cấp trên thành văn bản cấp xã mà cần tiến hành đánh giá thực trạng, xác định đúng vấn đề và lựa chọn nhiệm vụ ưu tiên.

Trước khi ban hành chương trình, kế hoạch, cấp ủy cần lãnh đạo rà soát ít nhất 5 nhóm thông tin: điều kiện tự nhiên và dân cư; mức độ nghèo và sinh kế; hạ tầng thiết yếu; nguồn lực ngân sách và khả năng huy động xã hội; năng lực tổ chức thực hiện của đội ngũ cán bộ. Trên cơ sở đó, xác định những vấn đề cần ưu tiên giải quyết trong từng năm và cả giai đoạn. Đối với Điện Biên cần đặc biệt tránh tư duy xây dựng một mẫu kế hoạch áp dụng giống nhau cho mọi xã. Những địa bàn có điều kiện phát triển sản xuất hàng hóa cần ưu tiên sinh kế, liên kết thị trường và chuỗi giá trị; địa bàn khó khăn cần ưu tiên hạ tầng thiết yếu, giảm nghèo, nước sinh hoạt, giao thông và tiếp cận dịch vụ xã hội; địa bàn có tiềm năng du lịch, văn hóa cần có kế hoạch khai thác lợi thế nhưng phải gắn với bảo tồn và sinh kế cộng đồng.

Chương trình, kế hoạch phải thể hiện rõ mục tiêu - nhiệm vụ - địa bàn - đối tượng - nguồn lực - thời gian - cơ quan chủ trì - người chịu trách nhiệm - chỉ số đánh giá kết quả. Trong thực tế ở cơ sở, yêu cầu trên chỉ có thể thực hiện được khi quá trình xây dựng kế hoạch bắt đầu từ những việc cán bộ và người dân đang gặp hằng ngày. Chẳng hạn, khi xác định nhiệm vụ giảm nghèo, cấp ủy không nên chỉ căn cứ vào tỷ lệ hộ nghèo của xã để giao một chỉ tiêu chung mà cần nhìn vào từng nhóm hộ, nguyên nhân nghèo, khả năng lao động, đất sản xuất, điều kiện tiếp cận vốn, nghề nghiệp và khả năng tiêu thụ sản phẩm. Với những hộ còn sức lao động, nội dung hỗ trợ có thể tập trung vào sinh kế và hướng dẫn kỹ thuật; với những hộ thiếu điều kiện sản xuất cần tính đến hỗ trợ phù hợp về vốn, giống, phương tiện

hoặc kết nối dịch vụ. Cách xác định như vậy giúp kế hoạch bớt chung chung và thuận lợi hơn khi phân công trách nhiệm.

Đối với các công trình hạ tầng, trước khi đưa vào kế hoạch cũng cần làm rõ nhu cầu sử dụng, phạm vi hưởng lợi, khả năng bố trí vốn và trách nhiệm quản lý sau đầu tư. Ở những địa bàn thôn, bản xa trung tâm, một công trình có thể gặp thêm khó khăn về vận chuyển vật liệu, mặt bằng, thời tiết hoặc điều kiện đi lại. Nếu những yếu tố này được tính ngay từ đầu, cấp ủy và chính quyền có thể chủ động hơn trong lựa chọn thời điểm, quy mô và phương án thực hiện. Đây cũng là lý do việc khảo sát thực tế và trao đổi với người dân trước khi hoàn thiện kế hoạch có ý nghĩa thiết thực. Thực tiễn Điện Biên cho thấy cùng một mục tiêu của CTMTQG nhưng cách triển khai không thể hoàn toàn giống nhau giữa các xã, phường. Nơi có điều kiện sản xuất và giao thông thuận lợi có thể quan tâm nhiều hơn đến liên kết sản xuất, chế biến và thị trường; nơi còn khó khăn về hạ tầng lại phải giải quyết từng bước những nhu cầu thiết yếu. Vì vậy, vai trò của cấp ủy cơ sở không dừng ở việc thống nhất chủ trương mà còn thể hiện ở việc lựa chọn đúng việc cần làm, sắp xếp thứ tự ưu tiên và theo dõi quá trình thực hiện. Khi kế hoạch có sự tham gia của người dân, được tính đến nguồn lực và được kiểm tra thường xuyên, khả năng điều chỉnh cũng sát thực tế hơn. Điểm cần lưu ý nữa là trách nhiệm không nên chỉ dồn vào một cá nhân. Người đứng đầu cấp ủy giữ vai trò định hướng và quyết định những vấn đề quan trọng nhưng để kế hoạch đi vào cuộc sống cần có sự phối hợp của chính quyền, cán bộ chuyên môn, Mặt trận, các đoàn thể và cộng đồng dân cư. Mỗi chủ thể phải biết phần việc của mình, đồng thời có cơ chế trao đổi khi phát sinh vấn đề. Đây là cách để hạn chế tình trạng kế hoạch được xây dựng khá đầy đủ trên giấy nhưng khi triển khai lại lúng túng hoặc phải điều chỉnh nhiều lần.

2.3.3. Gắn chương trình, kế hoạch với nguồn lực, tiến độ và kết quả đầu ra

Một kế hoạch tốt không chỉ xác định “làm gì” mà phải trả lời được “làm bằng nguồn lực nào”. Cấp ủy cơ sở cần lãnh đạo chính quyền và các bộ phận chuyên môn rà soát khả năng cân đối ngân sách, nguồn vốn CTMTQG, vốn đối ứng, nguồn xã hội hóa và sự đóng góp hợp pháp của người dân.

Việc xây dựng kế hoạch cần đồng bộ với kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, kế hoạch đầu tư công và dự toán ngân sách. Thực tiễn triển khai tại Điện Biên cho thấy việc lập kế hoạch, dự toán kinh phí CTMTQG được thực hiện cùng với quá trình lập kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, kế hoạch đầu tư công và dự toán ngân sách theo quy định (Ủy ban nhân dân tỉnh Điện Biên, 2022a).

Cấp ủy cần hạn chế tình trạng đề ra quá nhiều nhiệm vụ nhưng nguồn lực phân tán. Thay vào đó, lựa chọn một số nhiệm vụ trọng tâm, tạo kết quả rõ ràng, có khả năng tác động trực tiếp đến đời sống Nhân dân.

Mỗi nhiệm vụ nên được lượng hóa bằng các chỉ tiêu có thể kiểm tra. Chẳng hạn, thay vì chỉ ghi “đẩy mạnh giảm nghèo”, kế hoạch cần xác định số hộ cần hỗ trợ, nhóm sinh kế, thời gian hỗ trợ và tiêu chí đánh giá kết quả. Thay vì “phát triển sản xuất”, cần xác định sản phẩm, diện tích, số hộ tham gia, đơn vị liên kết và đầu ra dự kiến.

2.3.4. Phát huy dân chủ và sự tham gia của Nhân dân ngay từ khâu xây dựng kế hoạch

Một trong những điểm cần đổi mới là đưa người dân tham gia từ khâu xác định vấn đề, thay vì chỉ tham gia sau khi chương trình đã được quyết định.

Cấp ủy cơ sở cần lãnh đạo chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội tổ chức lấy ý kiến ở thôn, bản, tổ dân phố đối với những nội dung trực tiếp liên quan đến người dân. Những công trình, mô hình sinh kế, phương án hỗ trợ sản xuất cần được bàn bạc công khai, xác định rõ nhu cầu và khả năng tham gia của cộng đồng. Đối với Điện Biên, cách làm này càng cần thiết bởi điều kiện và nhu cầu giữa các cộng đồng dân cư khác nhau. Người dân không chỉ là đối tượng thụ hưởng mà còn là chủ thể cung cấp thông tin thực tiễn, tham gia thực hiện và giám sát chương trình. Cùng với đó cần phát huy vai trò của Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng, Ban Thanh tra nhân dân và Mặt trận Tổ quốc trong giám sát việc thực hiện các nội dung đã được thống nhất. Qua đó tạo cơ chế để kế hoạch phản ánh đúng nhu cầu và hạn chế tình trạng đầu tư dàn trải, thiếu hiệu quả.

2.3.5. Tăng cường phối hợp giữa cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội

Cấp ủy cơ sở cần thực hiện tốt vai trò lãnh đạo, định hướng; chính quyền chịu trách nhiệm cụ thể hóa và tổ chức thực hiện; Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội tham gia tuyên truyền, vận động, giám sát và phản biện xã hội. Trong xây dựng kế hoạch cần phân định rõ nhiệm vụ của từng chủ thể, tránh tình trạng cấp ủy làm thay chính quyền hoặc chính quyền xây dựng kế hoạch nhưng thiếu sự lãnh đạo, kiểm tra của cấp ủy.

Có thể thiết lập cơ chế phối hợp theo từng chương trình, trong đó xác định rõ cơ quan đầu mối, trách nhiệm phối hợp và chế độ báo cáo. Những nội dung liên quan đến nhiều ngành, nhiều lĩnh vực cần được thảo luận thống nhất trước khi trình cấp có thẩm quyền quyết định.

Kinh nghiệm từ việc triển khai CTMTQG xây dựng nông thôn mới tại Điện Biên cho thấy yêu cầu phối hợp giữa cơ quan chuyên môn, văn phòng điều phối, các sở, ngành và chính quyền địa phương đã được đặt ra ngay trong kế hoạch triển khai. Đây là cơ sở để cấp cơ sở tiếp tục hoàn thiện cơ chế phối hợp theo hướng rõ đầu mối, rõ trách nhiệm và giảm tầng nấc trung gian (Ủy ban nhân dân tỉnh Điện Biên, 2022b).

2.3.6. Đẩy mạnh chuyển đổi số trong xây dựng, theo dõi và điều chỉnh chương trình, kế hoạch

Trong điều kiện hiện nay, chuyển đổi số cần được xem là công cụ hỗ trợ đổi mới phương thức lãnh đạo của cấp ủy cơ sở. Cấp ủy cần lãnh đạo xây dựng và cập nhật cơ sở dữ liệu phục vụ quản lý CTMTQG, gồm dữ liệu về hộ nghèo, hộ cận nghèo, dân cư, hạ tầng, công trình, vốn đầu tư, mô hình sinh kế và kết quả thực hiện.

Việc số hóa dữ liệu giúp cấp ủy và chính quyền có căn cứ thực tế khi xác định mục tiêu, phân bổ nguồn lực và điều chỉnh kế hoạch. Đồng thời, có thể xây dựng các biểu theo dõi tiến độ theo từng nhiệm vụ, từng thôn, bản, từng nguồn vốn và từng nhóm đối tượng. Đối với đội ngũ cán bộ cơ sở, cần hình thành kho dữ liệu điện tử dùng chung, tích hợp tài liệu hướng dẫn, quy trình triển khai và các mô hình thực tiễn. Tài liệu nghiên cứu cũng đề xuất xây dựng hệ thống học tập trực tuyến, đội ngũ “hạt nhân chia sẻ kinh nghiệm” và cơ chế đánh giá, nhân rộng các mô hình có hiệu quả.

2.3.7. Đổi mới kiểm tra, giám sát theo hướng kiểm tra từ chất lượng kế hoạch đến kết quả thực tế

Kiểm tra, giám sát cần được thực hiện ngay từ khâu xây dựng chương trình, kế hoạch, không chờ đến khi có sai phạm hoặc chậm tiến độ mới kiểm tra.

Cấp ủy cần tập trung kiểm tra bốn vấn đề: Kế hoạch có phù hợp thực tiễn không; mục tiêu có khả thi không; nguồn lực có bảo đảm không; trách nhiệm của tổ chức, cá nhân đã được xác định rõ chưa. Trong quá trình thực hiện, kiểm tra phải gắn với kết quả đầu ra và tác động đối với người dân. Đồng thời, cần tăng cường kiểm tra thực tế tại thôn, bản, công trình và hộ gia đình thay vì chỉ kiểm tra hồ sơ. Qua kiểm tra phải phát hiện sớm những điểm nghẽn để điều chỉnh kế hoạch. Cách làm này giúp chuyển kiểm tra từ tư duy “tìm sai để xử lý” sang “phát hiện vấn đề để tháo gỡ và nâng cao hiệu quả lãnh đạo”. Kết quả kiểm tra cũng cần được sử dụng làm căn cứ đánh giá cán bộ, nhất là người đứng đầu.

2.3.8. Nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ cấp ủy cơ sở và coi trọng tổng kết thực tiễn

Chất lượng chương trình, kế hoạch phụ thuộc trực tiếp vào năng lực của đội ngũ tham gia xây dựng và tổ chức thực hiện. Vì vậy, cần thường xuyên bồi dưỡng cho cán bộ cấp ủy, cán bộ chủ chốt xã, bí thư chi bộ, trưởng thôn, bản và cán bộ Mặt trận về kỹ năng phân tích thực trạng, xác định vấn đề, xây dựng mục tiêu, lập kế hoạch, quản lý nguồn lực và đánh giá kết quả.

Nội dung bồi dưỡng cần xuất phát từ những tình huống thực tế ở cơ sở, hạn chế đào tạo nặng về lý thuyết. Có thể tổ chức các lớp theo chuyên đề như: xây dựng kế hoạch giảm nghèo; xây dựng kế hoạch phát triển sinh kế; quản lý dự án cộng đồng; giám sát đầu tư; huy động nguồn lực xã hội; ứng dụng dữ liệu số trong quản lý chương trình. Bên cạnh đó, cần coi sơ kết, tổng kết thực tiễn là một khâu của phương thức lãnh đạo. Việc tổng kết phải trả lời được: mục tiêu nào đạt, mục tiêu nào chưa đạt, nguyên nhân thuộc cơ chế hay tổ chức thực hiện, mô hình nào hiệu quả và điều kiện nào để nhân rộng. Tài liệu

nghiên cứu xác định chất lượng sơ kết, tổng kết cần được xem như một thước đo năng lực lãnh đạo và phải chuyển từ “nhận thức hình thức” sang “nhận thức hành động”.

3. Kết luận

Xây dựng chương trình, kế hoạch thực hiện CTMTQG là khâu có ý nghĩa quyết định đối với việc chuyển hóa chủ trương, chính sách thành kết quả phát triển cụ thể ở cơ sở. Thực tiễn tại tỉnh Điện Biên giai đoạn 2021-2025 cho thấy cấp ủy cơ sở đã có nhiều chuyển biến tích cực trong nhận thức và phương thức lãnh đạo; chủ động ban hành nghị quyết, chương trình, kế hoạch; từng bước cụ thể hóa mục tiêu CTMTQG vào kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội và phát huy sự tham gia của cả hệ thống chính trị. Tuy nhiên, chất lượng cụ thể hóa chủ trương ở một số địa phương còn chưa đồng đều; một số chương trình, kế hoạch chưa lượng hóa đầy đủ mục tiêu, chưa gắn chặt với nguồn lực và chưa phát huy đầy đủ vai trò của người dân trong quá trình xây dựng. Những hạn chế đó đòi hỏi cấp ủy cơ sở phải tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo theo hướng sát thực tiễn, rõ mục tiêu, rõ trách nhiệm, bảo đảm nguồn lực, kiểm soát tiến độ và đánh giá bằng kết quả. Trong thời gian tới, cùng với việc tiếp tục nâng cao nhận thức và trách nhiệm của cấp ủy, nhất là người đứng đầu cần đổi mới mạnh mẽ phương pháp xây dựng chương trình, kế hoạch; phát huy dân chủ ở cơ sở; tăng cường phối hợp giữa các chủ thể; ứng dụng chuyển đổi số và dữ liệu trong quản trị; nâng cao năng lực cán bộ và coi trọng tổng kết thực tiễn. Đây là những yếu tố quan trọng góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo của tổ chức đảng ở cơ sở, bảo đảm các CTMTQG được triển khai đúng định hướng, đúng đối tượng, sử dụng hiệu quả nguồn lực và thực sự tạo chuyển biến trong đời sống Nhân dân tỉnh Điện Biên.

Tài liệu tham khảo

Ban Chấp hành Trung ương (2022). *Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII*. NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.

Chính phủ (2022). *Nghị định số 27/2022/NĐ-CP ngày 19/4/2022 quy định cơ chế quản lý, tổ chức thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia*.

Quốc hội (2021a). *Nghị quyết số 24/2021/QH15 ngày 28/7/2021 về phê duyệt chủ trương đầu tư Chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021-2025*.

Quốc hội (2021b). *Nghị quyết số 25/2021/QH15 ngày 28/7/2021 về phê duyệt chủ trương đầu tư Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2025*.

Trường Chính trị tỉnh Điện Biên (2026). *Phát huy và nâng cao vai trò, trách nhiệm của cấp ủy cơ sở (xã, phường) trong lãnh đạo thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia ở tỉnh Điện Biên giai đoạn 2021-2030*. Đề tài khoa học cấp tỉnh.

Thủ tướng Chính phủ (2021). *Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 14/10/2021 phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021-2030, giai đoạn I: từ năm 2021 đến năm 2025*.

Thủ tướng Chính phủ (2022a). *Quyết định số 90/QĐ-TTg ngày 18/01/2022 phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo bền vững giai đoạn 2021-2025*.

Thủ tướng Chính phủ (2022b). *Quyết định số 263/QĐ-TTg ngày 22/02/2022 phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2025*.

Ủy ban nhân dân tỉnh Điện Biên (2022a). *Kế hoạch số 467/KH-UBND ngày 23/02/2022 tổ chức triển khai các nhiệm vụ để thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2025 trên địa bàn tỉnh Điện Biên*.

Ủy ban nhân dân tỉnh Điện Biên (2022b). *Kế hoạch số 1986/KH-UBND ngày 29/6/2022 thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới tỉnh Điện Biên đến năm 2025*.